

פרטיכל מט' א/ג

מישיבת ועדת הכלכלה

פיוס ג, י"ד באדר תשי"א - 20.2.61

נוכחו חברי הועדה:

- ס. אונג
- ס. באדר - היו"ר
- ה. בדגד
- ג. גורן
- נ. הרפז
- א. כהן
- ש. לביא
- י. ספיר
- ה. פרוד
- ש. הקינטי
- ח. לנדאו

ס ו ז מ נ ע ס :

שר המסחר והתעשייה י. גרי
 שר האוצר א. קפלן (באיחור)
 ד. הורביץ - מנהל משרד האוצר
 פרופ' שקי
 הלל קוק

היו"ר ס. באדר:

אני מקדם בנדיבות את שר המסחר והתעשייה,
 שר גרי, ואת היועץ הכלכלי של ממשלת
 ישראל, המנהל הכללי של משרד האוצר, מר ד. הורביץ.

על פי הצעה שהובאה בישיבת ועדת הכלכלה
 שהתקיימה בשבוע שעבר, הזמנו את משרד המסחר והתעשייה ואת משרד האוצר,
 על מנת לפתוח בדיון על הטעם הכלכלי שבנו נתונה מדינת ישראל. איני רוצה
 להכנס לתיאור הטעם הכלכלי, הוא מדאיג אותנו מאוד, וכועדת כלכלה אנו
 חייבים להכנס לבעיה זו.

כפי שטעתי משר המסחר והתעשייה, יפתח
 בשאלה זו שר הורביץ. הבעיות העומדות בפנינו ושרצינו לטעונו אינפורמציה
 אודותן הן: ישנה ירידה של ערך הלירה בשוק. ישנו מצב סטויים ביבוא
 ללא תשלום עם קביעה רשמית, או בלתי רשמית, של ערך הלירה ביבוא ללא
 תשלום. יש חוסר כל פיקוח - במידה שהכנסת קבלה פעם את הדיון שצריך
 להיות פיקוח בארץ - וקיימת אי-יציבות ובהלה בשטחים שונים. היינו רוצים
 לדעת מהו המצב לאמיתו, איך חושבים לעמוד בפרץ, מה הם הצעדים אשר
 נהם נקטה הממשלה על מנת לחסל את הגורמים אשר מביאים לכל זאת, כי
 יתכן ומאחורי כל הבהלה הזאת עומדת אצל פרטים ואצל חוגים הדאגה למלאי
 היות ואנו עומדים במצב בנלאומי סטויים ובמצב כלכלי סטויים גם בארץ.

איננו רוצים להתחיל את הדיון בזה
 שנשיח לפניכם את דאגותינו. ציינו את ראשי הפרקים, ואנו מבקשים שעל
 יסוד ראשי פרקים אלה תחוו את דעתכם.

ח. לנדאו:

הייתי רוצה לטעונו על מאזן התשלומים,
 על מצב הייצור ועל הסיכויים להתפתחות
 התעשייה והחקלאות. יחד עם זאת, רציתי לטעונו על בעית המלאי הקטורה
 בחומרי גלם שונים ועל מצב הסקעות הן. הייתי מבקש שתימסר לנו גם
 אינפורמציה על בעית האכספורט, מה נעשה על מנת להגדילו ומה הן שיטות
 הפוליסה של הממשלה בשטח זה.

ע.ע.

דוד הורביץ:

אני מוכן בקיצור נמרץ לסטור לכם את ההקדמה הראשונה לדיון, ואח"כ

אחיה מוכן לענות על השאלות.

בעיותינו מרכזות בשתי נקודות -

האינפלציה ומאזן התשלומים. עלינו ללחום בחזית הכלכלית בשני הקטעים של החזית גם יחד, אך הצרה היא בזה שאמצעים אשר לפעמים יעילים נגד האינפלציה, בהתנאים פחותו שמן את אותותיהם באופן שלילי ביותר על מאזן התשלומים, ולהיפך, אמצעים שאנו בורקטים בהם כדי לספור את מאזן התשלומים, לפעמים יש להם השפעה אינפלציונית.

מה הוא הטורט של כל טעננו? לדעתי, הטורטים העקריים של המסבר אינם טובי קטיביים, כי אם אוביקטיביים, כלומר, אינם תלויים בשום פוליטי; אין פוליטי בעולם שתוכל למנוע את שודט המסבר. כל מי שמדבר אחרת, או שאינו יודע, או שיש בזה דמגוגיה. לא קרה כדבר הזה בעולם, שבסוף שלש שנים יכפילו את הישוב, יכפילו בארץ עניה ודלה באוצרות טבעיים, בארץ שהישוב שהיה קיים בה לפני שהתחילו את ההכפלה הפתאומית והטהירה, אף הוא לא היה מבוסס, וגם אז היה לו מאזן התשלומים הטליל ביותר בעולם, גם אז נחוצים היו טאות טליונים לירות כדי להפוך את הישוב לחי הנושא את עצמו; במאזן המסחרי בשנת 1942 היה דפיציט של 60-70 מיליון לירות. הנפלת הישוב כשלעצמה היתה מוכרחה לגרום למשבר. והנה, נוספו לכך שתי תופעות אחרות: טלחמת העולם, אשר בכל הארצות הצליחו רק לרפא את פצעי המסבר בעבור מספר שנים ובעזרה שניתנה מבחוץ, ונוסף לכך, טלחמת העצמאות. אשר בה הוצאנו 100 מיליון ל"י, שמהן 70 מיליון ל"י טחסנו מהארץ ורק 30 מיליון ל"י טחסנו מחו"ל. לרפא את פצעי הטלחמת העולמית הגדולה, לבטל את התוצאות האינפלציוניות של מימון טלחמת העצמאות בטכום של 100 מיליון ל"י, לבטט את הישוב אשר ב-15 למאי 1948 לא היה מבוסס כל צורכו, אלא היה לו המאזן המסחרי הטליל ביותר בעולם, כל אלה פטלעצטם היו דורטים טכומים עצומים, וחנה, נוסף לכל אלה, הכפלתו את הישוב, נוסף לכל אלה, קייטנו בטכך כל הזמן תקציב בטחון שאין טונה לו בעולם ביוחס להפנטה הלאומית. כל הדורטים האלה יחד: ישוב שהיה בלתי מבוסס, שעברק עליו טלחמת גדולה אחת, שעברה עליו טלחמת שניה, אשר בה שלם 70 מיליון מתוך 100 מיליון ל"י טכספו הוא, בארץ אשר טאות טליונים ל"י היו דרוטים כדי לבטט את הישוב הקיים, אשר היה חי בטירה גדולה מתרופות מחו"ל, הכפלתו את הישוב, הוספתו אליו תקציב בטחון עצום, אני חושב שאין תקציב בעולם שיש לו טטה הקסט לעשות כל זאת בלי תוצאות כלכליות חסורות ביותר.

אנו מגדילים את הישוב במהירות קדחתנית, הייצור בארץ אינו יכול להטיג את הגדול הזה מטתי טיבותו ראטית כל, מטיבה טפנית; כל חקלאות וכל תעטיה דורטת זמן. אפילו אם היו לנו אמצעים בלתי טוגבלים, היה הייצור מפתה, וזה טבעי. נוסף לזה, אנו מגדילים את הישוב טיהודים טחוסרי אמצעים, והאמצעים מחוץ, אשר צריכים לתת לנו את הקפיטל הראשוני בטכיל האנשים האלה, האמצעים הללו אינם נכנסים לארץ באותו טכפך, בינתיים גדלה התצרוכת, והתצרוכת של העולה החדש היא הרבה יותר גדולה טטל התוטט הוותיק. כל זה מגדיל את האימפורט של ציוד טטוגים טוגים לקייטמו של העולה, והאימפורט שלנו הולך וגדל. היתה אפשרות ידועה לחפות על זאת, לו היה לנו אוצר בלתי טוגבל של מטבע זה, אך האוצר הזה אינו קיים, והפיגור הולך וגדל. חלק גדול מהישוב נטצא בארץ באופן גיאוגרפי, אך לא עבר את תהליך האינטגרציה הכלכלית, וזהו צורט חסרה טאודה. עצם הגדלת המצרוכת שאין בד נגד אתה הגדלת האטפקה, לפחות באותה טידה, היא עצמה גורם אינפלציוני, כי התצרוכת ההולפת וגדלה לוחצת על כמות הטצרוכים שהיא פחות או יותר קבועה. נוסף לזה, כל מה שכרוך בזה הוא אינפלציוני, כל תקציב הבטחון הוא אינפלציוני, כיון שהוא יוצר עשרות אלפים אנשים צרפנים מבלי שייצרו דבר מה. תנועת הבנין היא אינפלציונית. כאשר קיימת אינפלציה, יש צורך לצמצם את ההטקעות, אנו טטנים את ההטקעות ע"י מיטון אינפלציוני, כיון שיש גבול להטלת טטים, ואחרי הגבול הזה כל כסה שחטיל יותר טטים, תקבל פחות כסף.

תקציבנו איננו מאוזן. הכנין, הנסחון והעליה, כל אלה גורמים לאינפלציה. יחד עם זאת, אנו מסתדלים להקלים את האנשים ועי"ז מגדילים בתוך האימפורט את חלקם של אמצעי הייצור, מהדקים את החגורה כדי לבנות איזה שהוא קיום לעצמנו. בשנת 1949 היו 25% מהאימפורט אמצעי ייצור, כחוק לסיבה של פוליטיקה מכוונת, גם לא הצינו, היינו מוכרחים לעשות זאת, כיון שחלק גדול ממאזן התשלומים שלנו מתכסה עי"ז שנותנים לנו אמצעי ייצור. היבוא של אמצעי ייצור הגיע השנה לסכום של 20 מיליון לירות. ישנה דיספרופורציה בתוך ההכנסות, שלאורך הימים היא חיובית, אבל כיום גורמת לקסיים חמורים, היא מותחת את הקו מעל לכל, אך אין לנו ברירה, כיון שאיננו יכולים להחליף את האימפורט של אמצעי ייצור באימפורט של אמצעי תצרוכת, גם כן. מה שהיה לנו בקשר עם הטלווה הצרפתי אמרו לנו: אתם לוקחים יותר מדי מזון ויותר מדי חוטר גלם; אם לא תקחו כמות יותר גדולה של מכוונות, נפסיק את הטלווה. שום ארץ אינה רוצה לסכוד כיום מזון. על כן, אנו מרחיבים את הייצור במידה שאנו יכולים.

מה אנו עושים בכל-זאת? - אנו מפרפרים, כי אין לנו אפשרות אחרת. אם איננו מוכנים לסנות את הגמונים, איננו מוכנים לקבל כל סיכון מבחינה בטחונית, איננו מוכנים לקבל כל סיכון מבחינת היקף העליה, אין לנו כל אפשרות אחרת מאשר ללכת בדרך שאנו הולכים בה. לאורך ימים יש רק תרופה אחת - הגברת הייצור, ובענין זה מסתם גם הטלווה האמריקאי וגם חלק גדול של אימפורט ההון. אני סבור כי בשנת 1953 נתחיל לראות את הפירות של הטקעותינו, אשר תתנה תרומה הרבה יותר ניכרת לאיזון מאזן התשלומים. אנו נמצאים כעת בתקופת מעבר קשה מאוד. את תקופת המעבר הזאת ניטינו לגשר עי" אמצעים יותר יסודיים ועי" אמצעים פחות יסודיים. האמצעים היותר יסודיים הם בראש ובראשונה הפעולות שאנו עושים כרגע באמריקה. הראשונה בהן היא זו שדובר עליה אתמול בכנסת - הוצאת אגרות חוב של הממשלה בארצות הברית. הפעולה השניה היא המגבית, כלומר, גיוס אמצעים. כל זה נוסף על הטלווה שקבלנו ועל הטלווה שאנו מקוים עוד לקבל. כל אלה הם גיוס אמצעים יסודיים יותר, כיון שהם מבטלים ומחיישים את תהליך הפרודקטיביזציה של הארץ, מקטינים את הפירצה בין התצרוכת לבין הייצור. אמצעים אלה עוזרים לנו באינטגרציה הכלכלית של אותם האנשים אשר נמצאים אסנם באופן גיאוגרפי בארץ, אך לא באופן כלכלי.

אנו עוסקים גם בפליטיביים, שהם אסראי לזמן קצר. קבלנו אסראי בצורות טובות ולזמנים טובים, מ-6 חדשים עד 6 שנים. באסראי זה אנו מסנים את תקופת המעבר, והוא כולל את הטלווה הבלגי, הטלווה הצרפתי, הטלווה הסוויצרי, הטלווה הסווידי ומשלונים מכל מיני חברות בינלאומיות גדולות. כל אלה מאפשרים לנו לממן את התפתחות הארץ.

אחד האמצעים שאנו מסתמסים בו בתקופת מעבר זו, הוא היבוא ללא תשלום. ופה אני חוזר לאותה נקודה שהדגשתי בתחילת דברי. לא כל תרופה אשר טובה בטויל מאזן התשלומים טובה גם לסם הורדת האינפלציה, ולהיפך, האמצעי הטוב ביותר לסבור את האינפלציה, הוא יבוא ספע גדול של סחורות מחו"ל, אבל ברור כי לסם הבאת הסחורות יש צורך בסכום גדול של מטבע זר, ועי"ז צריך לרוסס את מאזן התשלומים, כדי להטיב את מצב האספקה, כלומר, להגדיל את היצע הסחורות בארץ, איטנו יבוא ללא תשלום, וברור שדבר זה כנכרת היה לגרום לתוצאות ידועות, אך עשינו זאת מתוך הכרה ברורה. מסונה מאוד שבענין זה של יבוא ללא תשלום מתחלקות היצנות מטרונות בכנסת לפי אקטמנט, כי זה חלקנות. אני סם. הנניט שאיננו נמנים על השמאל והם מתנגדים ליבוא ללא תשלום. לעומת זאת, שר התקלאות הוא חסיד גדול של השיטה הזאת, מה הם הדברים החיוביים של היבוא ללא תשלום? הוא נתן לנו כרגע אפשרות לגייס סכום של 6 מיליון דולר: 3 מיליון דולר בסחורות, חוטר בנין וצמיגים ו-3 מיליון דולר במזומנים, וכל זה עוזר לנו בתקופה קשה זו לאנן את מאזן התשלומים. אולם, ברור שזה מוכרח במידת מה לגרום לירידת ערך המטבע.

עוסדות בפנינו 3 אפשרויות:

(א) לא לאשר יבוא ללא תשלום, לא אומר כי במקרה זה יהיה המטבע שלנו יציב, אבל פרוד טערכו ירד פחות.

(ב) לעשות כפי שאנו עושים כיום. לשיטה הנזכרת יש יתרון אחד - היא נותנת לנו כסף. אם היבוא ללא תשלום נעשה ע"י אנשים פרטיים ולא באופן מונופוליסטי, יש אפשרות לגייס יותר כסף, מצד שני, יש בזה גם צד שלילי, כיון שאם 12 יהודים, למשל, נוטעים לחפט דולרים, הם מתחרים זה בזה, ואם נוסף לזה - ובנקודה זו אני חושב כי שגינו - אין פיקוח על המחיר של הסחורות המובאות, זה נותן להם אפשרות בלתי מוגבלת להעלות את מחיר הדולר, ועל"ז להוריש את ערך הדולר. לו היה פיקוח על מחיר הסחורות המובאות ארצה באמצעות יבוא ללא תשלום, היינו יכולים לקבוע את מחיר הדולר שם.

(ג) הדרך השלישית היא ליצור מוסד מונופוליסטי ליבוא ללא תשלום. אז לא תהיה כל התחרות ונוכל לקבוע את הקורס של הדולר. החסרונות של שיטה זו הם: ראשית, יותר קשה לגייס את הכסף; שנית, תהיה למוסד זה יותר גוטפנקא מסלתית, ואז זו בעצם צורה ידועה של דבּלואציה.

אני רוצה לעמוד על עוד נקודה אחת בקשר ליבוא ללא תשלום. אם טיטנו הציע פעם ללכת לפי השיטה של יבוא ללא תשלום וכעת מתחרט ורוצה בה תוצאות שליליות, הוא מוצא לו את התירוץ, כי הירידה בערך המטבע מחלה במקבות דרך זו, היא בגלל זה שבמקרים ידועים אנו דורשים 50% בדולרים. לדעתי, זהו התריס היחיד אשר עיכב ירידה יותר גדולה בערך המטבע. אם יהודי מעביר, למשל, 100 דולר ואריך לתת 50 דולר למטלה, הוא אינו יכול להרשות לעצמו להרריד את הקורס השחור בלי גבול. עשינו גם ניסיון טעני: קבענו טעל מצרך מסויים לא יצטרכו לטטור 50% למטלה, והנה, דוק במצרך זה הייתה הירידה החמורה ביותר. על כן, התירוץ הזה אינו תירוץ, כי השיטה של יבוא ללא תשלום, ללא טטירת 50% למטלה, נתן תוצאות עוד יותר חסרות. היבוא ללא תשלום כשלעצמו יש בו גם חסרונות וגם יתרונות, וכל אדם הטבין בטכניזם של הדברים האלה, מוכרח להבין זאת.

שורט המטבע הוא בטוח אחר לגמרי. הבעיה היא, אם בצליח, במידה כל שהיא, לתאם את כמות האמצעים שאנו מגייסים להיקף העליה, כי אפילו ארצות שלא הייתה להן עליה כזאת, לא נבנו בלי זרם של הון סחור"ל. ישנה גם דרך אחרת, להתאים את העליה לאמצעים: אם לא מקבלים את הדרך הזאת, אי-אפשר לרצות דבר אחד ולא לרצות את הדבר השני. אם רוצים עליה בלתי מוגבלת, צריך להביא בחשבון כי התוצאות הכרוכות בזה הן חסרונות מאד. היות ואנו מקבלים את העליה הבלתי מוגבלת כדבר נתון, נשארת השאלה של גיוס אמצעים, גיוס אמצעים זה גם שחורר יתרות הסטרלינג וגם הכספרים סנקבל מחכרות הנפט בעד המסים שבעבר.

הדבר היסודי הטני הוא - הגברת הייצור, שיטות יעיל באמצעים. שיטות יעיל באמצעים, פידושן, מכסיסום הפנייה להגברת הייצור והקטנת התצרוכת, כלומר, צנע. שיטות יעיל באמצעים, פידושן, שאנו מוכרחים לפעמים להינזר ולהפנות את הכסף לאפיקים פרודקטיביים.

הדבר היסודי השלישי הוא - איזון התקציבים: התקציב הרגיל ותקציב הבטחון. איש לא יאמין שהמטבע שלנו הוא יציב, אם נטמן את התקציב ע"י הרחבת האסרואי. אם בשנה שעברה הסתמשנו בטאזן התשלומים שלנו ב-110 מיליון לירות מטבע זר, הרי השנה יהיה לנו צורך ב-150-160 מיליון לירות מטבע זר. השנה גדל הישוב בארץ ג-20%, המחירים בשוק העולמי עלו ב-30%, כך שכדי לקיים את הישוב בשנת 1951 על אותה רמה של שנת 1950, יהיה לנו צורך ב-150-160 מיליון לירות מטבע זר, ובדבר שהמטב מבחינה זו יהיה קשה מאוד. יש לנו רק כישוי חלקי לסכום זה של 150-160 מיליון לירות - שיהיה לנו צורך בו בשנת 1951 - אבל אין לנו כישוי מלא.

השקעות הון: אנו מקבלים השקעות הון פרטי סחור"ל בסכום של, גערך, 15-20 מיליון לירות לשנה, ואני חושב שזה היטב גדול. איני רוצה להגיד כי לא נעשו אף פעם שגיאות וששין פה ושם מופעות בירוקרטיה, שאנו מסתדלים לבער אותן. הוראות המטלה

למטרות המבצעים הן לעשות את כל האפשרי כדי לקפל הטקעות הון. אולם, יש לנו סנגורין אשר קיים רק שלוש שנים, ואין סנגורין בעולם העוסק תפקידים כמו הסנגורין הזה. לולא העליה וכל הבעיה הזאת של סאון התלוננים והאיבדלים, גם אז סנגורין של מדינה כה צעירה היה סתם במפקידים המטילים עליו. כל פקיד בסנגורין המדינה עומד כל יום בפני פרובלמות שאין להן תקדים, פרובלמות כלכליות ופוליטיות שהוא צריך לענות עליהן. הוא מהסס ולכן הן עוברות לסלבים הגבוהים, הקושי הוא גדול. מדינתנו היא מדינה אשר כל מהותה, כל מסכתה, כל המבנה שלה הוא ללא תקדים, וכל בעיותיה הן ללא תקדים. לא רק שלסנגורין שלנו אין תקדים בדברים הקיימים במדינות אחרות, אלא הוא צריך ליצור תקדימים לדברים שלא היו להם תקדים לא בטום טקום בעולם ולא בהיסטוריה וכל זאת צריך לעשות פקיד הסנגורין. קיימת ביורוקרטיה, צעקות שגיאות, אבל הקושי הוא לא בשגיאות בלבד. ישנה קוויקטורה בעולם הגדול, טרוויזם בסטטוס רבים בוולוטה גבוהה ואין יהודים הלהוטים כל כך להטקיע כסף במדינת ישראל. אינני מאמין כי איזה שהוא סטטוס אחר היה מטיב הטקעות יותר גדולות מהטקעות שאנו מטיגים, אני מטובע שיותר לא היו מטיגים. ישנן סיבות טובות הגורמות לכך שההון אינו זורם לארץ, יש בארץ צנע. ישנם מסיים גבוהים, והאנשים אינם אוהבים צנע ומסיים גבוהים, ובצדק. טלבו זאת, הוולוטה שלנו אינה מהטובות ביותר בעולם, ואם היהודי יעמוד בפני הנריצה, להחליף את הדולר או את הפרנק השוויצרי בוולוטה יותר חלטה, בו בזמן שבאמריקה הוא יכול להטקיע את כספו בפירות ערך בטוחים כמובן שיבחר בדרך השניה, אנו מתחרים בשוק שאינו נוח להתחרות, אולם בכל זאת ישנן הטקעות. אולי אפשר להשיג יותר, אבל אי-אפשר לדאות בכך את הפנצאה למהפכה בכל הענין כולו. הענין הוא חסור וקשה. בכל זאת, אם נצליח להגביר את ההקעות הפרטיות, אם נצליח במילווה העצמאית, אם המיליונים האחרים יימסכו ואם המגביות תאלחנה, אני מאמין כי בטנת 1951/2 נצא מהמצור, אך במעבר צר מאוד. שנת 1953 - אם נצליח בדרכנו - יכולה להיות הטנה הראשונה שלא תהיה גרועה מקודמתה, כי בינתיים כל ההטקעות תתחלפה, לשאת פירות. אינני אומר כי בטנת 1953 בהיה עצמאית, אבל נצטרך כבר פחות, ולא יותר, עזרה מבחוץ.

אמר כבר שד האוצר: על כך המאזניים הכסלון או ההצלחה. טום כלכלן אוביקטיבי אינו יכול להבטיח פתרונות קלים על יסוד המשימה שלפנינו: תקציב בטחון טלא, עליה בלת טוגבלת עם היטוב הקיים ועם האוצרות הקיימים. איש אינו יכול להבטיח שהכל ילך לטיטורין, אולם יש לנו סיכויים. אם נעבוד את הקשיים, התלאות וההתפתקאות של שנתיים אלו, יש לנו סיכויים להתחיל לדאות את האור, אך לא בפתרונות קלים. ההבדלים במדיניות - אם לצד שטאל או ליסין - יכולה להיות במשימה העצומה העומדת בפנינו רק הפרט של 10%, אך לא יותר, 90% הוא הגרעין הקשה של הטיב. אני אינני מאמין בפתרון אחר. אני חושב כי כל פתרון אחר הוא פתרון גרוע, כי הטורטים למסבר שאנו נתונים בו הם במשימה ובתנאים בהם אנו נתונים. זהה האמת, בכל ביתנו כנה של העובדות מוכרח להוכיח זאת.

שד האוצר א. ספלון: לא ידעתי על ישיבה זו, ולכן גם לא השתתפתי בראייתה. מאחר שבכנסת,

בקטתי את דעות הדיבור.

לרגלי הרסמים הנוספים שקבלתי בחו"ל, התחזקה בי הדעה, שאנו בארץ איננו יודעים באיזה עולם אנו חיים, ופהו המצב השודר עתה בעללם.

שד הרוביק דובר על סאון התלוננים. דבריו הם במידה רבה נכונים וצודקים, אך אינם מטקפים את הכל, כי ישנם מצרכים רבים שאי-אפשר להשיגם גם בכסף. אתן כמה דוגמאות, ואתחיל מטטח המזון. עוד לפני גואי ללונדון, פנינו למועצה הבינ-לאומית בכקסה להעמיד לדשותנו כמה עשרות אלפים טונות חיטה, והנה, כמיים שהייתי בלונדון בתקבלה תשובה שלילית. אמרו לנו שאם ברצוננו להזמין מזון, הם מוכנים להתקטב בהתמנותינו לגבי הטנה הבאה. בשיחות שהיו מסביב לענין זה, אמרו לנו באופן גלוי כי דהיה רעב בארצות רבות בעולם, וזה נדובע סטני דברים: ראשית כל, מטבעון האגירה אשר תפס את העולם; שנית, טנה מטפנים טכטיטום של כוחות מליצור מזון לייצור מצרכים אחרים. אנגליה אשר חטבה את עצמה לפחות או יותר בטנה מבחינת

טזון - היא היתה. מקבלת חיטה מקנדה, מאוסטרליה, מרוסיה - החלה להפיקו בשווקי העולם לא רק בהזמנות של מיליונים טונות חיטה, אלא עשרות אלפים טונות, ואנגליה שלטה עתה מחיר גבוה ב-10% מאשר עולות לנו הקניות בצרפת, בוסף לרביית שאנו מטלמים, בכדי להשיג באיזה שהוא מקום 150 אלף טון חיטה. אתן עוד דוגמה: אנגליה היתה מוכרחה להקטין את ייצור הבליים מפני שחסדים לה חומרי גלם מסוימים, כיון שבחומרי גלם מסוימים אלה מטמטים לייצור מלחמתי גלבד. החקלאים באנגליה מבינים שאם מייצרים פחות זבלים, פירוט הדבר, פחות יצוא, ועל ידי זה יש מצד אחת אגירת טלאי וטצו טני הפניית כוחות הייצור לענפים הקטורים באופן יסיר להכנות למלחמה. המחירים עולים טיום ליום. מחיר הטעורה באירופה עלה מספמבר עד פברואר ביותר מ-50%. מאשר מוכרים לך במחיר זה ועושים לך בזה טובה, אומרים לך: קבלת, איני יודע אם תקבל בכלל בעוד חודש ימים, וזה בכל שטח החומרים בעולם. אתמול הודיעו לנו באופן רשמי כי בארצות הברית קבעו פיקוח חסוד ואיסוד על יצוא, בלי רטיון מיוחד של הטטסלה, על מצרכי רפואה, טזון, מתכת וכותנה.

בסימיל להשיג הזמנות של מצרכים שאנו ייצור בטביל חוץ לארץ, אולם טענין שבכמה מצרכים וגו לתת לנו הזמנות, ביניהם גם סקטטילים, אך לא רצו לספק לנו. זה נציגי מטטלת אנגליה מדברתי אתם, אמרו לי: אנו מוכנים לקנות סמך טוצרי סקטטיל, אולם איננו מוכנים לספק לך כותנה.

כטובן שהמחירים קפצו באופן מיוחד בטתכת, ביחוד בטתכת האל-ברזלית. אנו עושים כעת נסיון להשיג כטויות של מתכות מסוימות בארץ, אני מקווה שנצליח בכטויות מסוימות, אולם ברצוני לציין עד כמה קשה לתאר מה נעשה במדינה כמו אנגליה, אם ברצונך להשיג בה 500 טונות של כחוטת. גם בגליציה אומרים לייצור טוצרים מסוימים.

מצאתי לחובתי להדגיש כי אנו חיים בארץ חיים התלוטים מכל מציאות הקיימת בעולם. כטובן טבלי כסף אי אפשר לקנות דבר, אולם אנו נכנסים עתה לתקופה אשר באופן כלכלי נמצאים בה כל יסודי המלחמה, והם הולכים וגוברים. ומכאן התשובה שאמרו לי כי בארצות רבות יהיה טטט דעב.

ברצוני להעיר הערה שניה מהרטטים מקבלתי בהיותי בחוץ לארץ. היתה לי האפסחת לקבל דוחים לא רק בכתב, כי נפגטתי עם אנשים קארצות רבות, אנשי טרפגטת. בנתם בסקרה, או אנשים שבאו לראותני. אנשים מאפריקה הדרומית, מאפריקה הצפונית ומארצות רבות באירופה. לדעתם, היבוא ללא תשלום נתן טכה קשה להשקעות בישראל, עלינו לעקוב אחרי התפתחות הדברים מתך זהירות ובעיין פקוחה. קודם כל, - אולי לרגלי טינוז בטצב או מפני שרצינו להאטין בכך - אמרו לנו כי ישנם יהודים רבים שיש להם סחורה ורוצים להביאה ארצה, אך בתנאי שתינתן להם האפטרות למכור את הסחורה בטחיר יותר גבוה. חקרנו את כל הבעיה הזאת ונוכחנו שכל הדבר הזה אינו קיים. כעת אין סחורה, כי הסחורה יקרה יותר מכסף. אולי לפני מלחמת קוריאה היה עודף סחורה, אולם כיום אין דבר כזה. מי שחושב כי ישנם יהודים שיש להם מחסנים של סחורות שהיו רוצים להביאן ארצה, ברגע זה, אין זו אמת. אם כן, עלינו לעמוד בשוק ההתחרות. מפני מה יסקיע היהודי את כספו בארץ בטעה שהוא חוטט לעשות זאת? אנשים אינם צודעים מה ערך הלירה, ולכן אינם מטהרים להשקיע את כספם בארץ, ועל כל צדק לסת אותם. היבוא ללא תשלום נתן טכה לזרם השקעות הון לארץ, ואני מציע למר גרי להזמין את מר בר כוכבא ולטמוע מה הוא מספר על אפריקה הדרומית אם היהי באפריקה טוטע כי אפשר לקבל בעד לירה אפריקנית 2,5 לירות ישראליות, הוא אומר: אם כך, אחכה. אנו חיים בתקופת מעבר טעלינו להתגבר עליה בכל האמצעים.

בפגישותי עם אנשים טוניים, תארתי את הטצב כדלו, אך הם אמרו לי: כל זמן לא אפסדתם את הרגל, אינכם יכולים לסגור את טערי הארץ. הם אומרים: רצייתם במדינה, עליכם לשלם עבודה. אני רוצה להוסיף: כאשר הם טטעו שיש לנו מה לפתח ומה למכור, הם הביעו את רצונם לקנות, והם מוכנים לחתום על חוזה קניה אפילו ל-5 טו

עע/אר

דובר על עובדה העלולה להביא לדבואציה
אני שואל שאלה יותר חמורה: לאור כל הנתונים הקיימים בקשר עם המצב
האינפלציוני הסורר אצלנו, האם תבעיה הזאת של ערך המטבע, לאו דווקא על
ידי יבוא ללא תשלום, נידון על ידי הממשלה? מה היא התכנית לידי הב
ערך המטבע?

בנוגע ליבוא ללא תשלום, האם/המרות חוש
כי הטבת החשובה ביותר שגרמה למצב זה של המטבע היא אולי יותר בוסר
קביעת מחירים של המוצאים המוכאים על ידי יבוא ללא תשלום, ולא על ידי
מסירת הכספים אחוז לממשלה? נדמה לי כי ערך הדולר בלירות בארץ הוא ה
יותר נמוך מאשר הכוח הפנימי של ערך הקניה בלירות בארץ, שאת אומרת
שאם היינו מבכילים את מחירי המוצאים המוכאים על ידי יבוא ללא תשלום,
היינו יכולים לשחרר ולוותר על מסירת 50% לממשלה.

אם מדברים על רמת החיים כאחד הגורמים
לפתרון הקשיים שאנו נתונים בהם, הייתי רוצה שתהיה אבחנה בין רמת הח
ביחס למזון. בין רמת החיים ביחס לתלבושת ובין רמת החיים ביחס למגורים
למשל. אם מדובר על הורדת רמת החיים כאחד האמצעים על יית לעבוד את
המעבר הצר שאנו נתונים בו, המתואר בתכנית זו גבול? באיזו
מידה יכולה תכנית זו להשפיע על המחסור הגדול שאנו נתונים בו? האם מבחינת
מאמצים תורת מטבע זו והן מבחינת מאזן התשלומים שלנו.

בנוגע לתכנית הממשלה ביחס לאפשרויות
של יבוא והכנסות מלאי למשך שנה שנה ורבע, אני רוצה לציין כי גם בתקופה
שקדמה למלחמת קוריאה וגם בתקופה הראשונה שלאחר פרוץ מלחמת קוריאה,
נדחו על ידי הממשלה הצעות בענפים רבים.

אם יש ליקורים במנגנון, הרי הליקויים
הללו חורגים ממסגרת פקיד זה או אחר, כיון שפרצות במשטר כלכלי מוכו
כזה הן הרבה יותר חמורות מאשר בכל משטר אחר. משום כך, בעית המנגנון
והתאמתו לתפקידים, חורגת ממסגרת רגילה. לאור המצב המיוחד שאנו נתונים
בו, האם חשבה הממשלה כיצד להכניס תיקונים במשטח זה?

ש. גורן:
מר הרבניץ דיבר על כך שנצטרך 50 מילי
לירות כדי לאזן את תקציבנו בשנה הבאה.
הייתי רוצה לשמוע איך חושבת הממשלה להשיג את הסכום הזה.

א. בהיר:
כידוע, אנשים רבים בארץ מקבלים חבילות
מזון מחוץ לארץ, גם חבילות מזון גם
חבילות בגדים. הייתי רוצה לדעת אם יש לממשלה תכנית להפוך את הדבר
הזה לגורם מפרה גם לשם אספקה מרוכזת של מזונות בארץ, ולאן דווקא בדרך
החבילות, האם אין אפשרות במקום להוציא את הכסף לחבילות, להציג
לחוטרי הים ומזון?
הייתי רוצה לדעת, אם יש לממשלה תכנית
של פיקוח על הבנייה הפרטית, שכרגע אין עליה כל פיקוח, ושהמחירים בה
עולים מיום ליום.